

Taakorganisatie VANG
k 5.11
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT

Weert, 15 april 2016

Onderwerp : Uw brief Resultaten Vermindering Huishoudelijk Restafval
Uw kenmerk : dd 25 maart 2016
Ons kenmerk : Z/16/18671

Geachte taakorganisatie,

Dank voor de in Uw brief d.d. 25 maart j.l. getoonde blijf van meedenken over het landelijke afvalbeleid in het algemeen en dat van onze gemeente in het bijzonder.

We constateren een wat ambivalente omschrijving van de status van de brief. Er wordt in de eerste inleidende alinea gesproken over "Veel gemeenten.....", "gezamenlijke positie", "we", "U wordt in Uw ambitie..." enzovoort. Vervolgens wordt afgestapt van die ambivalentie. En wordt met enige stelligheid het hele afvalbeleid opgehangen aan één enkel gegeven: het resultaat op een ranglijst waarbij "we" zouden streven naar 100 kilo restafval per inwoner.

Welnu, over het in onze ogen tekortschieten van die vereensimpeling van de veel bredere beleidsrealiteit hebben wij Uw organisatie eerder in 2015 (dd. 14 april 2015) een brief gestuurd.

We wijzen er nogmaals op dat doelsturing, waarvan Uw brief blijf geeft, voorbij gaat aan de veel wezenlijkere vraag naar de doelmatigheid van de hele operatie. Wat schieten we met al die afvalscheiding, in maatschappelijk opzicht, hier mee op. Juist op lokaal niveau de centrale vraag als wij allerhand van onze burgers vragen. Op die vraag is in mei 2015 (eindelijk) een antwoord gekomen. Nota bene (al!) ruim 10 jaar nadat de producentenverantwoordelijkheid inzake de inzameling van verpakkingsmateriaal van huishoudens is geïntroduceerd. Toen verscheen het in opdracht van het Kennisinstituut Duurzame Verpakkingen uitgevoerde onderzoek van CE en TNO "Milieueffect-analyse Raamakkoord Verpakkingen". Op blz. 121 van dat rapport wordt aangegeven wat de milieu- en maatschappelijk opbrengsten zijn van het hele systeem dat onder het Raamakkoord Verpakkingen tot stand is gekomen. In geld uitgedrukt gaat het om een maatschappelijke opbrengst van € 20-30 miljoen jaarlijks. Daar staat een meervoud aan kosten tegenover. Gemeenten en hun onderaannemers worden gesubsidieerd om het systeem van gescheiden inzameling te bekostigen. Daarmee is rond de € 150 miljoen jaarlijks gemoeid. Ongeveer vijf maal zoveel dus als de maatschappelijke opbrengst. De milieuscore is dus zeer bescheiden in relatie tot de geïnvesteerde middelen.

Die middelen worden overigens, met een wettelijke stok achter de deur, opgebracht door het bedrijfsleven en uiteindelijk door de consument die geconfronteerd wordt met de doorberekening van die kosten.

De toets op de doelmatigheid van het systeem vergt transparantie. De afvalscheiding vergt immers het nodige van de burger. Voor Weert is het belangrijkste kenmerk van duurzaamheid het sober en doelmatig omgaan met middelen. Als in naam van duurzaamheid miljoenen geïnvesteerd zouden worden dan dient de vraag zich al aan of het wel zo doelmatig is. Wij hebben gezien dat daar grote vraagtekens bij gezet kunnen worden.

Concreet wil dat zeggen dat wij, gelet op de povere milieuresultaten, geen aanleiding zien om miljoeneninvesteringen te doen om vooral cosmetische verbeteringen in de afvalscheidingsstatistieken na te streven. Dat er subsidies beschikbaar zijn verandert die maatschappelijke afweging voor ons niet. Dat bedrijven daar anders in zitten is ons helder; en daar komt ook een groot deel van de drive vandaan. Wat voor de maatschappij kosten zijn, zijn voor bedrijven verdienmodellen. Maar wij staan vooral voor het publieke belang.

In Weert hebben we een duaal systeem. Voor degenen die afvalfracties zelf willen scheiden hebben we van oudsher (nagenoeg afgeschreven) een aantal brengvoorzieningen voor PMD-afval en glas. Maar daarnaast hebben we een contract voor nascheiding van restafval, zoals ook bijvoorbeeld de regio Friesland heeft. Dat wil zeggen dat de hoeveelheid verpakkingsafval dat ongescheiden als onderdeel van het restafval wordt ingezameld machinaal wordt afgescheiden. Voor de burger gemakkelijk, geen extra inzamelinfrastructuur en verder levert dat het principiële voordeel op dat wij onze burgers niet overmatig met afvalscheidingscampagnes hoeven te belasten. Een systeem dat grote investeringen met zich meebrengt en afhankelijk is van een verhoging van de respons houdt het risico in dat er een perverse prikkel wordt ingebouwd en dat het beleid gaat draaien om het inzamelen omwille van het inzamelen.

Dat laatste is des te relevanter aangezien de opvattingen daar over op wetenschappelijke én empirische gronden zeer uiteen kunnen lopen. Bovendien kunnen ze enorm variëren in de tijd. Met die vak discussie willen we onze burgers niet belasten. Wij worden daarin gesterkt nu wij, net als alle andere gemeenten, over de feitelijke uitkomsten van het sorteerproces van ons verpakkingsafval beschikken. Dat zal overigens, gelet op het uniforme landelijke kader (het Raamakkoord), in grote trekken met het landelijke beeld overeenkomen.

Zoals U weet zijn wij als individuele gemeenten formeel verantwoordelijk gemaakt voor de organisatie en de resultaten van het sorteerproces voor verpakkingen. En dat levert ons het inzicht op dat 60% van de kunststof verpakkingen die ingezameld worden slechts tegen hoge kosten en met niet al te hoogwaardige toepassing verwerkt kunnen worden. 10% is vervuiling die afgevoerd wordt naar afvalenergiecentrales. De stromen die vooral de moeite van het recyclen waard zijn, PET, PP en vormvaste PE bedragen slechts 30% van de totale stroom. Doorgerekend op de landelijke hoeveelheid ingezameld kunststof betekent dit dat de term afval is geld waard, zeker voor kunststof niet op gaat. En dat is juist de stroom waar veel gemeenten hun inzamelinfrastructuur op inrichten (zoals bijvoorbeeld bij het omgekeerde inzamelen). Landelijk zal er een bedrag van rond de € 5 miljoen moeten worden toegelegd op de afzet van het volgens het Nederlandse systeem ingezamelde kunststof. Dat wil zeggen nadat er al meer dan € 100 miljoen aan inzamelkosten gemaakt zijn. Als dit vergeleken wordt met het Belgische systeem, dat zich beperkt tot de drie stromen PET, PP en vormvaste PE (en dat dus de folies en mixstroom weglaat) dan scoren de Belgen een afzetopbrengst van € 60 miljoen positief. Een verschil van € 65 miljoen. Verklaard door het feit dat wij kiezen voor een systeem

waarbij de kwantiteit voorop staat en veel minderwaardig plastic wordt mee ingezameld. Inzamelen dreigt daarmee af te glijden tot doel op zichzelf. Bij nadere beschouwing is het doel dan vooral het tot stand brengen van zoveel mogelijk infrastructuur. Dat levert een omgekeerd beeld op. De burger is er dan voor de infrastructuur in plaats van andersom. Hogere milieuwwaarden zouden die verhouding rechtvaardigen, maar zoals aangehaald is daar geen voldoende onderbouwing voor. Doelsturing, zoals bedreven via de methode van de ranglijsten leidt af van de doelmatigheidsvraag en van de inhoudelijke onderbouwing.

Vandaar dat wij in dit geval niet onder de indruk zijn van psychologische sturing via ranglijsten. Doelmatigheid en uitlegbaarheid staan bij ons voorop.

Wat dat laatste betreft zou het ook onwaarschijnlijk zijn indien wij onze burgers proberen aan te sporen tot een zo groot mogelijke plasticscheiding met het argument dat de grondstof van plastic, aardolie dus, schaars zou worden. Dat is onwaarschijnlijk in de volgende wetenschap. Plasticproductie vergt maar een miniem deel van de mondiale aardolieproductie. Maar omdat nu ook nog eens de hele wereld afstapt van fossiel is dat argument helemaal ongeloofwaardig geworden. Zeker in relatie tot de ketenkosten voor plasticscheiding die rond de € 900,- per ton bedragen. En zeker als de ketenkosten zouden drukken op die plasticfracties die er echt toe doen: PET, PP en vormvaste PE (30% van het totaal). Alsdan kunnen de ketenkosten op het drievoudige worden gesteld: € 2700,- per ton bruikbaar materiaal.

Een enorm bedrag dat duidt op de ondoelmatigheid van het systeem. Naar de systeemdoelmatigheid is in kamerdebatten over handhaving van het statiegeld overigens herhaald gevraagd. Mede reden om het statiegeldsysteem niet af te schaffen. De vraag naar de doelmatigheid van de huishoudelijke afvalinzameling als gevolg van de doelsturing i.p.v. sturing op doelmatigheid, is vreemd genoeg, in de Kamer nog niet opgekomen, maar is zeer wel denkbaar gelet op de feitelijke sorteeruitkomsten van kunststoffen. Alle reden dus om er onverkort rekening mee te blijven houden dat investeringen in inzamelinfrastructuren in een volstrekt ander licht komen te staan.

Deze overwegingen vinden wij belangrijker, en meer in overeenstemming met de meeromvattende aspecten rondom gemeentelijke afvalinzameling, dan de eendimensionale aanpak gericht op statistische ranglijsten.

Wij wijzen er daarbij overigens wel op dat de resultaten van nascheiding niet tot uitdrukking komen in Uw statistieken. Zo ook nemen veel middenstanders deel aan ons gemeentelijke inzamelsysteem (10% van al onze aansluitingen). Zorg voor het KWD-afval van de kleine middenstand achten wij ook onderdeel van de zorgtaak van de gemeente. Wij zien geen aanleiding om onze service aan onze burgers en middenstanders met het oog op een cosmetische verbetering op de afvalranglijst te verminderen.

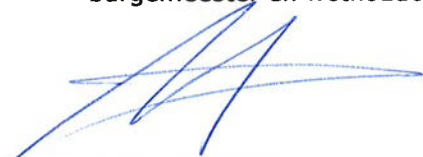
Wij sluiten af met op te merken dat wij een goed afvalbeheer en de traditionele afvalscheiding hoog in het vaandel hebben. Opbrengsten van de gescheiden inzameling van glas, gft, oud papier et cetera bewijzen dat ook. Bovendien wordt onze milieustraat enorm goed benut. Sympathie is er ook voor de circulaire economie, maar wij constateren dat die los staat van de noodzaak om fundamenteel anders te gaan denken over de inzameling van huishoudelijk afval.

Waar wij moeite mee hebben is het over de top gaan van veel beleid ambities als het gaat om de traditionele nutstaak van gemeenten bij het verzamelen van huishoudelijk afval. Die ambities gaan vaak niet over maatschappelijke soberheid en doelmatigheid of over het nut voor de burger maar over financiële dekking van infrastructuur. Onze duurzaamheidsambitie is gebaseerd op de kern er van: soberheid en doelmatigheid.

Dit antwoord op Uw brief van 25 maart jl. gaat als afschrift richting onze gemeenteraadsleden die Uw brief eveneens hebben ontvangen.

Voor nadere inlichtingen kunt U zich wenden tot de heer M. Oehlen, beleidsambtenaar afvalzaken, afdeling ruimtelijk beleid (m.oehlen@weert.nl, 0495-575363, 0644722537)

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

M.H.F. Knaapen
gemeentesecretaris

ber

A.A.M.M. Heijmans
burgemeester

cc. gemeenteraadsleden gemeente Weert

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Retouradres Postbus 2232, 3500 GE UTRECHT
Kamer: 5.11

Gemeente Weert
Het college van burgemeester en wethouders
Postbus 950
6000 AZ WEERT

GEMEENTE WEERT	
INGEKOMEN OP	
30 MAART 2016	
ZAKENNR.	2/16/18671
APD./NR.	R.M. 50499
RAADSWA	
KOPIE NAAR	

Datum 25 maart 2016
Onderwerp Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

Geacht college,

Veel gemeenten zijn vorig jaar enthousiast van start gegaan om bij te dragen aan de gezamenlijke ambitie van het Uitvoeringsprogramma VANG - Huishoudelijk Afval (VANG-HHA): Specifiek voor huishoudelijk afval gaat het erom dat we slechts 100 kilogram restafval per inwoner per jaar overhouden en 75% afvalscheiding realiseren in 2020. U wordt in uw ambitie ondersteund door het team dat is samengesteld uit collega's werkzaam bij het Ministerie van IenM, de VNG, de NVRD en Rijkswaterstaat.

Uw resultaten

Een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma is dat gemeenten steeds kunnen leren van elkaars inspanningen en resultaten, daarom zullen wij u jaarlijks over de bereikte resultaten informeren. Op basis van de CBS-enquête Gemeentelijk Afval over 2014 blijkt dat in uw gemeente de hoeveelheid huishoudelijk restafval (inclusief grof huishoudelijk restafval) gemiddeld 222 kilogram per inwoner is.

Het vraagt van uw gemeente nog een flinke inspanning om de doelstelling te halen. Vergelijkbare gemeenten laten zien dat het zeker mogelijk is om nog stappen te zetten naar meer preventie en afvalscheiding. Vanuit het Uitvoeringsprogramma helpen we u graag daarbij. Kijk op de website voor inspirerende voorbeelden op het gebied van preventie en afvalscheiding en neem contact met ons op voor een adviesgesprek.

Resultaten vergelijkbare gemeenten

Tussen gemeenten verschilt de hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval flink. Dit komt door de wijze van inzameling en door verschillen in de bebouwing en ruimtelijke ordening. Inwoners van grote, dichtbevolkte gemeenten met kleine woningen scheiden hun afval op andere manieren dan inwoners van kleine gemeenten met ruime woonwijken en voldoende ruimte voor voorzieningen. Om uw resultaten met die van andere gemeenten te kunnen vergelijken is samen met het CBS een indeling gemaakt naar het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid (het aantal adressen per km²).

Op basis van deze criteria is uw gemeente ingedeeld in de groep "20.000 tot 50.000 inwoners met gemiddelde AOD". Binnen deze groep bent u nummer 46 van de 75 als we kijken naar de hoeveelheid huishoudelijk restafval (zie bijlage). De best practice in uw groep behaalde in 2014 een resultaat van gemiddeld 88 kilogram restafval per inwoner per jaar.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

VANG

Huishoudelijk Afval

De gegevens van alle gemeenten en vergelijkbare groepen van gemeenten vindt u terug op onze website www.vang-hha.nl. U vindt hier ook de link naar scheidingsgegevens van alle gemeenten.

Succesvolle voorbeelden

Wilt u snel aan de slag met nieuwe maatregelen? Op onze website staan meerdere goede voorbeelden van gemeenten die de hoeveelheid huishoudelijk restafval succesvol verminderen:

- De aanpak van Zwolle en hun geslaagde 100-100-100-project.
- Arnhems afvalcoaches die leiden tot nog betere resultaten.
- Resultaten van het tariefdifferentiatiesysteem in Maastricht.
- Invoering van omgekeerd inzamelen in Venlo.
- Venrays food battle die leidde tot maar liefst 12% minder voedselverspilling.

Meld u aan voor onze digitale nieuwsbrief en blijf zo op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en best practices.

Uw commitment vastleggen?

Een groep enthousiaste en vastbesloten gemeenten heeft besloten zich officieel te committeren aan de eigen doelstellingen van VANG-HHA. Zij ondertekenen daarom de volgende maanden het Bestuursakkoord 'Verbeteren afvalpreventie en -scheiding huishoudelijk afval'. Wilt u uw ambitie ook bestuurlijk vastleggen? Teken dan ook het Bestuursakkoord. Voor meer informatie of het maken van een afspraak kunt u terecht bij de heer C. Riksen van Rijkswaterstaat, 088-7972950.

Hoe helpen wij u?

VANG-HHA presenteert u de nieuwste inzichten en helpt u deze toe te passen. We ondersteunen u door adviesgesprekken over te nemen maatregelen en met concrete praktijkvoorbeelden. Via onze website en digitale kennisplatforms delen we kennis en ervaringen van gemeenten. Ook vindt u in onze digitale kennisbibliotheek een schat aan informatie over alle relevante onderwerpen en aanpakken van andere gemeenten. In trainingen en workshops leert u meer over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten en best practices die u helpen bij een betere afvalpreventie en -scheiding, zoals de invoering van tariefdifferentiatie, communicatie en gedragsmaatregelen, het schrijven van een grondstoffenplan en de inzameling van PMD en oud papier en karton. Zie voor meer informatie ook de bijgevoegde folder.

Ook wijzen wij u graag op de activiteiten van het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) van Rijkswaterstaat, www.lckva.nl / 088-7972950. Dit programma helpt gemeenten specifiek bij een meer efficiënte en effectieve inzameling van kunststof verpakkingsafval (zie bijgevoegde folder).

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Wilt u nog meer weten over wat wij voor u kunnen betekenen of een afspraak maken voor een adviesgesprek? Mail ons met uw vraag op info@vang-hha.nl of bel met 088-3770030 voor het maken van een afspraak met een van onze medewerkers of, speciaal voor bestuurders, met de relatiemanager Circulaire Economie, mevrouw W. Eygendaal 06-38765445.

VANG

HUISHOUELIJK AFVAL

Namens
Programmabureau VANG - Huishoudelijk Afval

CC: - De gemeenteraad
- Afdeling Afval

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

VANG

Huishoudelijk Afval

Bijlage: prestaties vergelijkbare gemeenten

Categorie: 20.000 tot 50.000 inwoners met gemiddelde AOD

	Gemeente	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg/inw)	Scheidings- percentage fijn HHA (%)	Scheidings- percentage grof HHA (%)	Scheidings- percentage HHA (%)
1	Deurne	88	69	54	68
2	Putten	97	66	79	68
3	Venray	112	66	86	75
4	Beuningen	118	71	83	73
5	Veghel	124	61	81	66
6	Vught	124	62	89	67
7	Culemborg	131	62	84	67
8	Ermelo	143	59	100	60
9	Stein (L.)	144	59	80	63
10	Nijkerk	146	59	87	65
11	Nuenen, Gerwen en Nederwetten	150	66	81	71
12	Zutphen	150	59	70	61
13	Schijndel	151	63	82	70
14	Zuidplas	151	67	66	67
15	Lingewaard	157	54	94	57
16	Waalwijk	157	46	89	60
17	Tiel	158	60	84	64
18	Wijchen	158	64	81	67
19	Gilze en Rijen	164	59	86	71
20	Geldrop-Mierlo	168	60	77	65
21	Oisterwijk	175	58	73	61
22	Boxtel	179	59	79	66
23	Landgraaf	180	61	77	64
24	Heusden	184	49	92	63
25	Meppel	184	59	72	61
26	Zevenaar	185	54	81	64
27	Heerenveen	187	59	82	67
28	Leusden	190	58	87	72
29	Zeewolde	195	52	82	63
30	Aalsmeer	200	51	83	59
31	Harderwijk	200	52	80	57
32	Teylingen	203	54	77	62
33	Loon op Zand	206	52	90	63
34	Houten	209	50	85	60
35	Dongen	212	58	84	69
36	Noordwijk	212	48	63	50
37	Lisse	213	51	78	58
38	Hillegom	214	51	75	58
39	Best	217	50	85	59
40	Bodegraven-Reeuwijk	218	50	79	57
41	Heiloo	219	57	72	60
42	Waddinxveen	219	38	77	46
43	De Ronde Venen	220	51	78	58
44	Rijssen-Holten	220	52	94	66
45	Soest	220	54	78	61

	Gemeente	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg/inw)	Scheidings- percentage fijn HHA (%)	Scheidings- percentage grof HHA (%)	Scheidings- percentage HHA (%)
46	Weert	222	48	90	62
47	Castricum	225	52	82	58
48	Hoogezand-Sappemeer	225	37	56	39
49	Kerkrade	225	47	75	54
50	Renkum	231	53	73	58
51	Rheden	231	57	64	58
52	Albrandswaard	232	45	85	56
53	Bloemendaal	232	53	74	58
54	Geertruidenberg	235	45	80	53
55	Goirle	235	51	73	56
56	Oldenzaal	235	50	80	56
57	De Bilt	236	55	77	61
58	Langedijk	240	50	84	59
59	Uden	242	48	69	52
60	Stede Broec	243	48	82	57
61	Baarn	245	49	67	53
62	Haaksbergen	245	49	82	57
63	Oud-Beijerland	251	45	86	56
64	Duiven	253	41	84	57
65	Uithoorn	258	29	87	47
66	Winterswijk	258	44	93	54
67	Veendam	262	49	78	55
68	Borne	266	51	67	54
69	Wijk bij Duurstede	266	46	69	52
70	Bunschoten	270	45	74	58
71	Goes	271	47	79	60
72	Edam-Volendam	288	42	86	56
73	Wassenaar	292	45	75	49
	Leerdam				
	Valkenswaard				

Voor gemeenten die willen doorleren

Learning Cen⁺er Kunststof Verpakkingsafval

Learning Center

Kunststof Verpakkingsafval

Het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval van Rijkswaterstaat ondersteunt gemeenten om de inzameling en daarmee het hergebruik van kunststof verpakkingsafval afkomstig van huishoudens te verbeteren. Het Learning Center zet een breed instrumentarium in om de kennis en kunde van gemeenten te helpen vergroten zodat zij hun kunststof zo effectief mogelijk kunnen inzamelen en hergebruiken.

Naar minder kunststof verpakkingsafval

Sinds enkele jaren zamelen gemeenten huishoudelijk kunststof verpakkingsafval gescheiden in. De aanpak en de opbrengst verschillen sterk per gemeente. Daarnaast neemt de vergoeding voor kunststof de komende jaren af. Voor veel gemeenten reden genoeg om de effectiviteit van de inzameling te willen verhogen. Door van elkaar te leren kunnen gemeenten hun inzameling en hergebruik zo optimaal mogelijk inrichten.

De VNG, het ministerie van Infrastructuur en Milieubeheer en het Verpakkend bedrijfsleven (ondertekenende partijen Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022) hebben Rijkswaterstaat gevraagd een onafhankelijk Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) op te richten. Gemeenten kunnen bij dit Learning Center terecht voor kennis en advies.

Advies en ondersteuning

Het Learning Center ondersteunt gemeenten kosteloos met kennis en informatie. Wij bieden u:

- **Website**

U vindt hier alle inhoudelijke informatie die u nodig heeft en inspirerende praktijkvoorbeelden. Via de website kunt u zich ook aanmelden voor de verschillende bijeenkomsten die wij organiseren. Houdt u de website dus in de gaten voor de meest actuele informatie.

- **Kennisnetwerk**

Wij brengen u in contact met andere gemeenten en zorgen voor het uitwisselen van ervaringen.

- **Intakegesprek en aanvullende vragenlijst benchmark**

Daarmee krijgt u een beeld van de situatie in uw gemeente.

- **Inhoudelijke ondersteuning door experts of ervaringsdeskundigen**

Voor ondersteuning op maat.

- **Kennisbibliotheek**

U vindt hier een breed scala aan achtergrondartikelen en -rapporten.

- **Kennisontwikkeling**

In overleg met u initiëren wij onderzoek gericht op verbetering van kunststofinzameling en -verwerking.

- **Bijeenkomsten en trainingen**

Een uitgelezen kans om kennis uit te wisselen.

Samenwerking benchmark afvalscheiding

Het Learning Center werkt nauw samen met de benchmark afvalscheiding van Rijkswaterstaat en de NVRD. Maakt u al gebruik van de benchmark? Dan kunt u de gegevens ook samen met het Learning Center gebruiken om de inzameling en het hergebruik in uw gemeente goed te analyseren. Het Learning Center voegt daar eigen onderzoekgegevens aan toe voor extra informatie.

Maakt u nog geen gebruik van de benchmark? Dan mag u het onderdeel kunststofafval van de benchmark gratis gebruiken voor de kennisuitwisseling in het Learning Center. Met de partijen van de raamovereenkomst en de NVRD is afgesproken dat de gegevens alleen ter beschikking staan aan gemeenten die deelnemen aan de activiteiten van het Learning Center, en dat deze gegevens alleen binnen het Learning Center worden gebruikt. Derden krijgen geen inzage in de gegevens. Door gebruik te maken van verschillende gegevensbronnen en de beschikbaarheid van een uitgebreid instrumentarium, kunnen wij diepgaand samen met u op een vraag ingaan.

Verbeteren van kennis en kunde

Het Learning Center is voor gemeenten de centrale plek voor ondersteuning bij het verbeteren van de inzameling en het hergebruik. Wij kennen de nieuwste inzichten, technieken én de praktijk, en helpen gemeenten daarbij. Wij doen dit vooral door gemeenten van elkaar te laten leren. Enthousiaste en betrokken adviseurs en inspirerende kennisoverdracht zorgen ervoor dat het Learning Center een ontmoetingsplaats is voor gemeenten die met elkaar vooruit willen. Wij organiseren kennisbijeenkomsten, geven antwoord op vragen en adviseren en ondersteunen bij concrete individuele vragen en met innovatief onderzoek. Wij putten daarvoor uit de brede kennis en ervaring van experts uit collega gemeenten, van adviseurs van Rijkswaterstaat en indien nodig van externen.

Stel uw vraag

Heeft u een vraag, neem dan contact op met het team van het Learning Center. Telefoonnummer 088 79 72 950 learningcenterKVA@rws.nl.

Meer informatie over de activiteiten en de dienstverlening vindt u op www.learningcenterkva.nl.

Learning Center
Kunststof
Verpakkingsafval

www.learningcenterkva.nl

Afvalfonds
Verpakkingen

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Uitgevoerd door:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Van Afval Naar Grondstof

Samen zorgen voor vermindering
en hergebruik van huishoudelijk afval

Van afval naar grondstof

Overheden en bedrijven zetten gezamenlijk stappen naar een circulaire economie. Het terugdringen van huishoudelijk afval en hergebruik hiervan als grondstof is een belangrijke stap.

Het programma VANG Huishoudelijk Afval (VANG-HHA) ondersteunt gemeenten op de weg naar een lokaal afvalbeheer, waarbij burgers zich duurzaam gedragen door hun afval goed te scheiden en bewust met producten om te gaan. Dit doen we door het stimuleren van afvalscheiding en het sluiten van grondstoffenketens.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling van het huishoudelijk afval en daarmee een belangrijke partner van het programma VANG-HHA om dit doel te bereiken. Het programma VANG-HHA helpt gemeenten bij het maken van de juiste keuzes en de uitvoering van maatregelen. Gezamenlijk willen we bereiken dat in 2020 de gemiddelde inwoner van Nederland maximaal 100 kilogram restafval per jaar produceert.

Hoe bereiken we onze doelen?

Het programma VANG-HHA heeft vier pijlers: afvalscheiding, preventie, ketensluiting en communicatie.

Afvalscheiding

Toepassen van vernieuwende effectieve en efficiënte afvalscheidingsmethodes voor huishoudelijk afval.

Preventie

Meer duurzaam gedrag door burgers op het gebied van bewust inkopen, consuminderen en minder verspillen.

Ketensluiting

Bedrijven gebruiken ontwerpen die scheiding en hoogwaardig hergebruik mogelijk maken of producten met een betere reparatiebaarheid en een langere levensduur.

Communicatie

Bewustwording en duurzaam gedrag van burgers wordt verhoogd door educatie en communicatie gericht op gedragsverandering.

René van der Weide

Wethouder Milieu & Duurzaamheid in Emmen

‘In Emmen scheiden we nu zo’n 55 procent van het afval. Op korte termijn willen we naar 60 procent. En voor 2020 streven we naar de landelijke richtlijn van 75 procent. Dat is een enorme klus. We kunnen dat als overheid niet alleen. Daarom werken we nauw samen met onze inwoners en bedrijven.’

VANG

HUISHOUEDELIJK AFVAL

Dit is een uitgave van Rijkswaterstaat.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen

met de Helpdesk VANG-HHA: 088 377 00 30

www.vang-hha.nl

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijksoverheid

NVRD

KONINKLIJKE VERENIGING VOOR
AFVAL- EN REINIGINGSMANAGEMENT

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Samenwerking

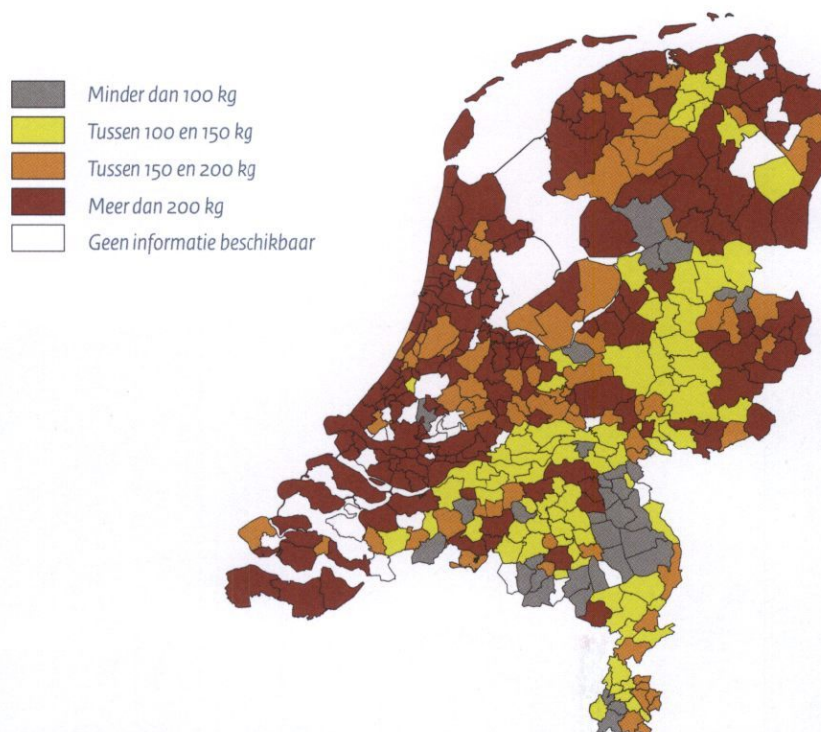
De omslag van afval naar grondstof staat hoog op de politieke agenda. Om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen van gemiddeld 236 kg per inwoner in 2014 naar gemiddeld 100 kg per inwoner in 2020, moeten flinke stappen worden gezet. Landelijke, regionale en gemeentelijke overheden en de betrokken organisaties zetten er daarom de schouders onder. Een aantal gemeenten is al voortvarend gestart. Sommige landelijke gemeenten halen de doelstelling of naderen deze. In de grotere gemeenten is men aan de slag met nieuwe methoden en onderzoek en wordt ook belangrijke vooruitgang geboekt. Kennisontwikkeling en kennisdeling is belangrijk. VANG-HHA deelt de nieuwste inzichten en helpt gemeenten die toe te passen.

Concrete ondersteuning

VANG-HHA biedt ondersteuning aan ambtelijke professionals en bestuurders van gemeenten, in de vorm van:

- Adviesgesprekken en voorlichting over de doelstellingen en mogelijkheden om de lokale uitvoering te optimaliseren;
- Digitale kennisplatforms voor uitwisseling, deling en ontwikkeling van kennis en ervaring;
- Aansprekende resultaten en praktijkvoorbeelden van gemeenten;
- Regionale samenwerking en kennisoverdracht;
- Inspirerende lokaal in te zetten campagnes, zoals 100-100-100;
- Digitale kennisbibliotheek over diverse aspecten van gemeentelijk afvalbeheer;
- Trainingen en workshops over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten, gedragsverandering en best practices.

Hoeveelheid restafval per inwoner (2014)

Vijf praktijkvoorbeelden

1. Het nieuwe inzamelen in Sliedrecht

De gemeente Sliedrecht heeft sinds 2015 met de invoering van 'het nieuwe inzamelen' van vooral grondstoffen de focus flink verschoven. De gemeente haalt lege verpakkingen van plastic en blik (metaal) en drankenkartons (PMD) huis-aan-huis op. Groente, fruit- en tuinafval wordt van april tot en met oktober wekelijks opgehaald en in de andere maanden om de week. Het restafval brengen de inwoners naar containers op maximaal 150 meter van hun huis. Het resultaat mag er zijn: als de trend uit het eerste halfjaar van 2015 zich voortzet, stijgt de ingezamelde hoeveelheid PMD in 2015 van 5 naar 21 kilo per inwoner per jaar en daalt het restafval van 208 naar 182 kilo per inwoner per jaar. De kosten van de ongeveer honderd ondergrondse containers, een nieuwe vuilniswagen én de extra inzamelrondes, verdient de gemeente volledig terug doordat er minder restafval verwerkt hoeft te worden en het gebruik van de herbruikbare grondstoffen geld oplevert.

2. Multistromen in Amsterdam-Zuidoost

De gemeente Amsterdam doet sinds eind mei 2015 een proef met de zogenoemde multistromen-inzameling van afval, in de T-buurt in Amsterdam-Zuidoost. Dat betekent dat al het herbruikbare, dus waardevolle afval in één 'waardecontainer' wordt ingezameld. Daarvoor krijgen de inwoners die meedoen aan de proef vuilniszakken in vier verschillende kleuren:

- etensresten en plantenresten in de groene zak;
- plastic verpakkingen en drankenkartons in de oranje zak;
- papier en karton in de blauwe zak;
- textiel, elektrische apparaten en andere afgedankte spullen in de rode zak.

Glas gaat apart in de glasbak en het huishoudelijke restafval wordt in de gebruikelijke grijze huisvuilzak in een aparte container voor restafval ingezameld. Omdat er maar één nieuwe inzamelcontainer nodig is voor de vier nieuwe afvalstromen, is deze inzamelmethode relatief eenvoudig te realiseren in de openbare ruimte. De gekleurde zakken worden naderhand gescheiden en gaan ieder het eigen verwerkingstraject in. Resultaat: de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen is goed en de afvalscheiding is in korte tijd gestegen van 9 naar 16 procent.

3. Son en Breugel: samen in dezelfde zak

Plastics, metalen, blikken en drankkartons: alles bij elkaar in één zak. Dat is de aanpak van de Brabantse gemeente Son en Breugel. En het werkt. Dankzij de zogeheten PMD-zak heeft de gemeente nog maar 34 procent restafval. Son en Breugel gaat nog verder: over vijf jaar moet dit zijn teruggebracht tot 5 procent. Daarnaast introduceerde de gemeente de groene bak voor etensresten, de GFT-E-container. Stapsgewijs verbetert zo de afvalscheiding.

4. Duo-containers in Venlo

De gemeente Venlo zamelt tegenwoordig het restafval gelijktijdig in met PMD in een duo-container. De Limburgse gemeente heeft

ook gezorgd voor extra containers die voor iedereen op loopafstand zijn geplaatst. Daarmee is de stap naar afval scheiden een stuk kleiner geworden.

Door het scheiden van het PMD liep in 2014 de hoeveelheid restafval fors terug: van 200 kilo naar 150 kilo per persoon. Voor de inwoners leverde dat gelijk resultaat op: in 2015 kon de afvalstoffenheffing al flink omlaag.

5. Driekwart minder restafval in Maastricht

Maastricht voerde in 2001 als een van de eerste gemeenten in Nederland de difarmethode in om het sorteergedrag te bevorderen en de lastendruk te verlagen. En met resultaat: het scheidingspercentage is bijna 75%! De gemeente haalt zowel restafval, als GFT, oud papier, karton en textiel tweewekelijks op. Voor het overige afval kunnen de inwoners terecht bij 57 milieuperrons en vier regionale milieustraten.

Als tegenprestatie voor het afvalscheiden biedt Maastricht haar inwoners niet alleen een lagere afvalstofheffing, maar ook een hoog serviceniveau.

Isabelle Diks | Wethouder Duurzame ontwikkeling in Leeuwarden

'Leeuwarden doet aan geautomatiseerde nascheiding. Dat betekent dat kunststoffen, metaal en drankkartons uit restafval worden gefilterd. Voor onze gemeente is dat een effectieve en efficiënte oplossing. Papier, textiel en gft-afval pakken we aan de bron aan. Een speciale Afvalapp helpt de burgers hierbij.'

Goed presterende gemeenten 2014

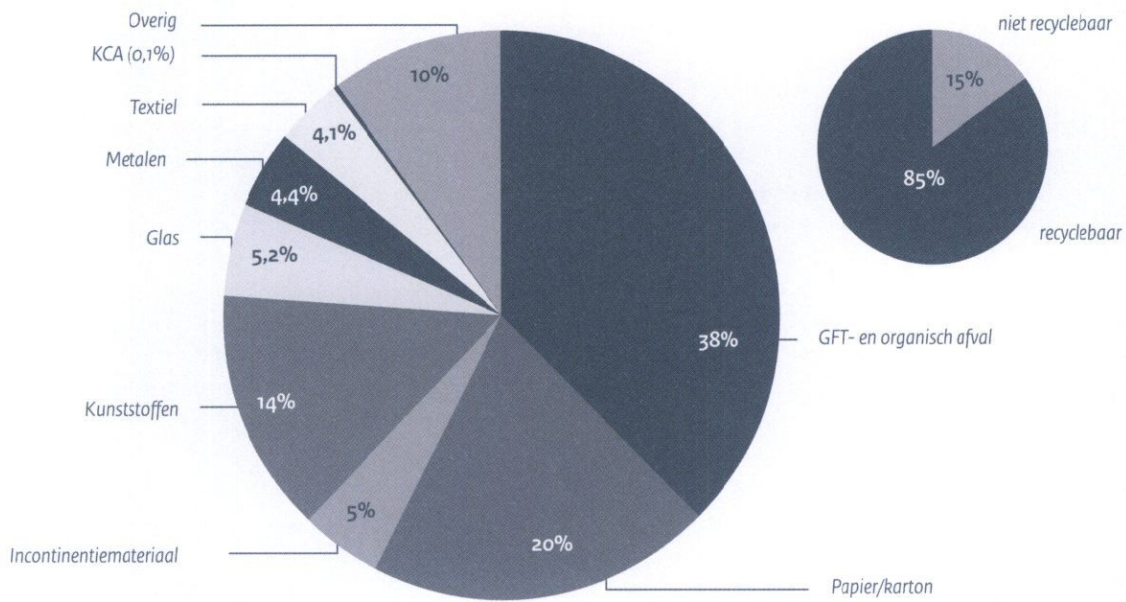
Gemeentenaam	Inwoneraantal	Hoeveelheid restafval per inwoner
Horst aan de Maas	41.810	31 kg
Boxmeer	28.227	71 kg
Oosterhout	53.717	99 kg
Deventer	98.322	123 kg
Maastricht	122.488	127 kg
Apeldoorn	157.545	163 kg

Van Afval Naar Grondstof

Het programma VANG huishoudelijk afval (VANG-HHA) is een gezamenlijk ambitie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat (RWS), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Koninklijke Vereniging voor Afval en Reinigingsmanagement (NVRD). De partijen voeren het programma samen uit.

VANG-HHA is onderdeel van het programma VANG: Van Afval Naar Grondstof. Het programma VANG is de inspanning van het kabinet om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Het programma is opgebouwd uit acht doelstellingen die in brede zin de realisatie naar duurzaam en circulair grondstoffengebruik bewerkstelligen.

Samenstelling huishoudelijk afval (2013)

H.A. Litjens
wethouder

Rijkswaterstaat
taakgroep VANG Huishoudelijk Afval

cc kamerleden cie IenM

Weert, 16 april 2015

Onderwerp : reactie gemeentelijke richtlijnen hoeveelheid restafval

Geachte lezer,

Graag maken wij gebruik van de, op Uw website¹ geboden, mogelijkheid om te reageren op de door U als volgt geformuleerde vragen:

- Onderschrijft u de wens om de landelijke doelstelling van 100 kg restafval per inwoner te differentiëren naar hoogbouwklasse van gemeenten, zodat er voor alle gemeenten een ambitieuze maar ook haalbare doelstelling ontstaat?
- Kunt u zich vinden in de voorgestelde richtlijn voor de hoeveelheid huishoudelijk restafval voor uw eigen gemeente?
- Als u zich niet kunt vinden in het voorstel tot differentiatie of in de voorgestelde richtlijn voor uw gemeenten, waarom niet en wat zou voor 2020 dan wel een realiseerbaar niveau zijn?

Allereerst wil ik opmerken dat wij het op prijs stellen dat de mogelijkheid wordt gegeven om te reageren. Maar anderzijds wekt de procedure verbazing. Dit, in het licht van de zwaarte van het item voor de gemeentelijke autonomie in de afvalinzameling en het primaat van gemeenten in de relatie met de eigen burgers. We krijgen krap een week de tijd om te reageren op een verzoek dat ons bovendien op inofficiële wijze bereikt. Dit doet geen recht aan het fundamentele karakter van de vragen en aan het fundamentele karakter van het voorstel om te komen tot halvering van de hoeveelheid ingezameld restafval.

Niettemin is het te prijzen dat U de gelegenheid biedt, omdat het überhaupt pas de eerste keer is in het VANG-traject, dat er breed naar de mening van gemeenten geïnformeerd wordt. Te prijzen, omdat tot dusverre het advieswerk ter zaken nogal eenzijdig door voorstanders van bepaalde inzamelwijzen ter hand is genomen.

Inhoudelijk merk ik op, dat uiterekend vorige week, ter gelegenheid van de evaluatie van de VROM-begroting, zowel door de minister van IenM, het adviesbureau KplusV, de TU Twente en tenslotte ook de vaste kamercommissie IenM is opgemerkt dat de toets op de doelmatigheid van het VANG-beleid tot dusverre niet is uitgevoerd²

¹ <http://www.vang-hha.nl/nieuwsberichten/vang-hha-vraagt/>

² Zie kamerstukken

32861-5 (daarbinnen specifiek vraag 39),

32861-6 aanbiedingsbrief (2^e alinea na kopje art. 21) en bijlage (Doorlichting art. 21 Duurzaamheid)

32861-7 aanbiedingsbrief en bijlage

Doelmatigheid

Weliswaar is het beleid doeltreffend (de toets op het gestelde scheidingsdoel), maar de maatschappelijk veel belangrijkere vraag naar de doelmatigheid (het waarom van de hele operatie), zo wordt allerwege erkend, is uit de weg gegaan. En dat terwijl de antwoorden daarop, ons uit onafhankelijke en openbare bron, reeds jarenlang wel ter beschikking staan. Die bronnen tonen aan dat de winst voor stromen zoals verpakkingen in termen van CO2 reductie zeer relatief zijn. Voorbeeld: een alternatief voor een jaar plastic scheiden door een individu is door diezelfde persoon te bereiken door éénmaal per jaar een retourreis van 130 kilometer te maken met de trein in plaats van met de auto. Ook de bijdrage aan het voorkomen van uitputting van grondstoffen is heel relatief. De eindigheid van de grondstof aardolie wordt via recycling van plastic slechts marginaal opgehouden. De afvalscheiding, alsook de recycleprestaties in Nederland staan al op bijzonder hoog niveau. De meerwaarde van nog meer scheiding zit derhalve in de curve van afnemend grensnut, dat wil zeggen dat er steeds minder resultaat wordt toegevoegd tegen steeds meer kosten. In zekere zin smooit het op te tuigen recyclesysteem dan ook de innovatie, want de onvermijdelijke eindigheid kost veel energie die ten koste kan gaan van de energie die in productinnovatie wordt gestoken.

Zorgtaak versus commercie

Het Afvalfonds wordt op de productstromen kunststof verpakkingen en drankenkartons door de boodschappen verrichtende burger gevoed met € 100 miljoen. In feite wordt daardoor het primaire belang van de verdergaande afvalscheiding duidelijk, namelijk dat er een steeds grotere economische markt gecreëerd wordt. Dit economische belang is onmiskenbaar, maar is niet de kerntaak van de gemeentelijke afvalinzameling. Die is immers gelegen in de gemeentelijke zorgtaak, zoals vastgelegd in art 10.21 Wet Milieubeheer. Die taak bestaat uit het ontzorgen van de burgers bij de afvoer van hun afval. De afvalinzameling is er vooral voor de burgers en niet primair de bedrijvigheid die er mee opgeroepen wordt. Daarvoor betaalt de burger immers zijn afvalstoffenheffing alsook zijn bijdrage aan de particuliere Afvalfondsen. Voor de gewenste verandering van individueel handelen is de winst op milieukundig gebied te gering om een aanzienlijke gedragsverandering te kunnen motiveren. Afvalscheiding dreigt daardoor een doel op zich te worden, met als afgeleid risico dat een doelstelling van de 100 kg restafval dreigt te vervallen in kilofetisjisme.

Negatieve effecten

Sterker, er dreigen perverse prikkels te worden ingebouwd met risico's op vervuiling van ingezamelde stromen en openbare ruimte. De focus op de kilo verengt de aandacht en leidt af van de oriëntatie op de grotere samenhang tussen kosten, ontzorging en milieu in het totale afvalstelsel. Ook is er een onevenredige druk op toezicht en handhaving. Geheel contrair overigens aan de landelijk overheersende beweging naar privatisering van de afvaltaken. De lusten voor private en overheidsgedomineerde bedrijven en de lasten voor de burger mag niet het resultaat zijn van omgekeerd inzamelen, uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid en afvalreductie. In het licht van de achterwege gebleven doelmatigheidstoets op VANG al helemaal niet.

Weert voorstander van een sterke en doelmatige afvalsector in dienst burgers

Weert is sinds jaar en dag voor robuuste verankering van de nuttige toepassingen bij de van afvalverwerking. Niet voor niets heeft de gemeente aan de wieg gestaan van het (tot voor kort) enige initiatief voor nascheiding van afvalstoffen buiten Ommen-regio en Vagron-Groningen.

Weert wenst ook niet onder druk van enige scheidingsdoelstelling over te moeten gaan tot een zwaar administratief systeem zoals diftar, alleen om een statistisch exact onderscheid aan te brengen tussen het kwd-afval en het afval van reguliere huishoudens. Weert is er óók voor zijn midden- en kleinbedrijf. Het, alleen om statistische redenen, optuigen van een duur en arbeidsintensief systeem onder druk van een 100 kg-doelstelling is maatschappelijk niet heel erg efficiënt.

Duurzaamheid

Duurzaamheid moet ook op lange termijn uitlegbaar en integer zijn. De vraag naar het waarom dient niet na jaren op de agenda te komen, maar moet als eerste worden gesteld en na uitgebreid, transparant en wetenschappelijk proces worden beantwoord en vervolgens als basis te dienen voor het go of no go van operationele activiteiten. Het lijkt er op dat VANG een omgekeerd procesontwerp kent.

Weert heeft groot respect voor prestaties van de recycleindustrie op het vlak van bedrijfsafval en gekende, reeds jarenlang goed gerecyclede stromen. Weert doet via een mix van bron- en nascheiding dan ook aan scheiding van alle denkbare fracties; sinds kort is de laatst denkbare fractie, drankenkartons hier aan toegevoegd. Er is dus geen stroom die hier niet apart wordt ingezameld. De doelstelling om te komen tot 100 kg. betekent dan ook niet het toevoegen van een extra te scheiden stroom. Het betekent enerzijds een cosmetische operatie gericht op het, tegen hoge kosten, statistisch afzonderen van het meeliftende kwd-afval en anderzijds betekent het opvoeren met een aantal kilo's van het de scheidingsresultaten van toch al gescheiden stromen. De beperking van de operatie tot een score op doeltreffendheid (zie analyse TU Twente in kader evaluatie hoofdstuk duurzaamheid begroting IenM) leidt dan tot een poging om statistisch beter te scoren, maar afgemeten aan de doelmatigheid dient zich de vraag aan of op lokaal niveau de extra inspanningen van burgers en ook financieel gerechtvaardigd zijn in relatie tot de maatschappelijke meerwaarde voor haar burgers.

Opportunisme

Op dit moment gemeenten onderling afmeten naar één aspect van het afvalbeleid, namelijk de hoeveelheid kilo's zou ook vreemd zijn, omdat in het verleden ook nooit een ondelinge benchmarking heeft plaatsgevonden op lokale beleidskeuzen. Zoals, om maar een voorbeeld te noemen, het weghalen van de oudpapier inzameling bij verenigingen, leidend tot een vier-containerproblematiek en daarmee samenhangend het omgekeerde inzamelen als panacée daarvoor, en als vervolg daarop een noodzaak tot reductie van de hoeveelheid restafval om de investeringen in de opgeroepen infrastructuur te kunnen bekostigen. Dit is een binnen die context begrijpelijk aantal stappen geweest, maar hoeft voor andere gemeenten, met andere historische keuzen geenszins valide te zijn.

Concreet

Weert adviseert de verdere ontwikkeling van de afvalmarkt niet op voorhand te beleggen met een doelstelling om te komen tot 100 kg restafval. Dat kan best de uitkomst zijn van een organisch proces. Als gecorrigeerd wordt voor het meeliften van kwd-afval en de sinds dit jaar te realiseren nascheidingsresultaten van pmd verdisconteerd worden is ongeveer 150kg al realiteit. Maar blijft staan het risico op een bewustzijnsvernavuwend werking van een doelstelling op voorhand. Dat wordt als het ware als doel op zich. En dat leidt af van de veel bredere vraag wat de maatschappelijke meerwaarde is, zoals ook in de evaluatie van de begroting IenM is geconstateerd door de minister, KplusV, TU Twente en de kamercommissie IenM. Een verenging tot enkel de kilodoelstelling dreigt uit te monden in een permanente afhankelijkheid van subsidiestromen, een burgeractiviteit die in dienst staat van de recycle industrie in plaats van de in de wet vastgelegde zorgplicht van

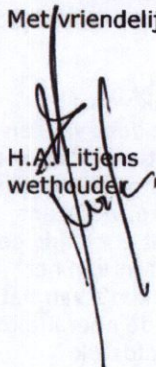
gemeenten tot ontzorging. Daarmee samenhangend dreigt ook steeds de noodzaak om milieuscores oneigenlijker voor te stellen dan op wetenschappelijke gronden verdedigbaar. De Weerter aanpak is gebaseerd op nuchterheid, transparantie en is primair gericht op de wettelijke zorgplicht voor zijn burgers en middenstanders.

Vanwege de portee van onze reactie gaat tevens een afschrift aan alle leden van de vaste kamercommissie IenM en de griffie. Dit mede met het oog op het AO Afval op 22 april aanstaande.

Voor inhoudelijke vragen kunt U contact opnemen met beleidsadviseur afvalzaken van de gemeente Weert de heer M. Oehlen (06-44722537; m.oehlen@weert.nl).

Met vriendelijke groet,

H.A. Litjens
wethouder